

Dosarul nr. 2rac-195/2020

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. O. Dvornic)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

DECIZIE

28 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim Construction” împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Generale cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil,

împotriva deciziei din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă:

La 06 august 2018, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil.

În motivarea acțiunii a indicat că, 15 septembrie 2009, ÎCS „Fim-Construction” SRL, în persoana administratorului Manzo Prisco, a înregistrat la comisariatul de poliție Botanica o plângere privind sustragerea de către persoane necunoscute, a unor părți componente din imobilul situat pe str. XXXXX nr. XXXXX, or XXXXX, mun. XXXXX, aflată în proprietatea ÎCS „Fim-Construction” SRL, evaluată la suma totală de 500 000 de euro.

Deoarece nu a primit răspuns la plângerea sa, în termenul legal, apărătorul a depus ulterior 2 plângeri referitoare la inacțiunile organului de urmărire penală.

A susținut că, din motive neimputabile victimei, urmărirea penală a fost începută cu întârziere- peste aproximativ 6 luni din momentul sesizării, adică la 22 martie 2010, deși în acest caz indică asupra prevederilor art. 274 alin. (1) Cod procedură penală al RM potrivit cărora, organul de urmărire penală trebuia să emită o decizie asupra actului de sesizare, în cel mult 30 zile.

A menționat că, la data de 06 august 2010, prin Ordonanța procurorului în Procuratura sect. Botanica, mun. Chișinău, a fost dispusă suspendarea urmăririi

penale pe cauza penală nr. XXXXX, până la stabilirea persoanei care urmează a fi pusă sub învinuire.

La 03 iunie 2011 a fost dispusă reluarea urmăririi penale, deoarece nu a fost audiat în calitate de reprezentant al părții vătămate Manzo Prisco.

La 19 octombrie 2011 procurorul în Procuratura Botanica, mun. Chișinău, a dispus începerea urmăririi penale pe faptul sustragerii de pe teritoriul construcției nefinisate a fabricii de piele care aparține ÎCS „Fim-Construction” SRL din mun. Chișinău, or. Dobrogea, str. Schinoasa, 16, bucăților de ferme de beton armat în număr de 40, în sumă totală de 200 000 de lei.

Astfel, a susținut că, în Ordonanța respectivă, s-a menționat că, intervenția poliției a zădărnicit consumarea infracțiunii de furt în acest caz.

La 19 octombrie 2011 Manzo Prisco a fost recunoscut în calitate de reprezentat al victimei și părții civile ÎCS „Fim-Construction” SRL.

La 24 noiembrie 2011 cauzele penale nr. XXXXX și respectiv XXXXX au fost conexe într-o procedură unică, fiindu-le atribuit nr. 2010428030.

A punctat reclamantul, că ulterior, la 17 august 2012, a depus la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, o cerere de accelerare a urmăririi penale. Respectiva cerere, fiind examinată într-un termen excesiv de 48 zile, deși art. 20 alin. (5) Cod de procedură penală prevede termenul de 5 zile pentru examinarea cererilor de accelerare a urmăririi penale.

La 04 octombrie 2012 a fost emisă încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, prin care cererea de accelerare a fost respinsă.

La 27 februarie 2015 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului Zlotea Mihail pe motiv că, fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, și suspendarea urmăririi penale.

Nefiind de acord cu ordonanțele emise, respectând procedura prealabilă, susține că, a depus o plângere în adresa judecătorului de instrucție.

Altfel, la data de 18 iunie 2015, judecătorul de instrucție al Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, Radu Țurcanu, a admis plângerea avocatului reclamantei, și a declarat nule ordonanțele din 27 februarie 2015 și respectiv cea din 21 mai 2015, dispunând reluarea urmăririi penale și obligarea procurorului să lichideze toate încălcările admise.

În consecință, la 18 iunie 2015, Procuratura sect. Botanica, mun. Chișinău prin ordonanță a dispus reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr. XXXXX.

Ulterior, la 22 octombrie 2015, Procuratura sect. Botanica, a dispus repetat scoaterea de sub urmărire penală a lui Zlotea Mihail și suspendarea procesului. În consecință, la 04 ianuarie 2016, apărătorul a atacat ordonanțele emise la judecătorul de instrucție.

A specificat că, la 02 martie 2016 prin încheierea judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, a fost admisă plângerea apărătorului și au fost declarate nule ordonanțele de scoatere de sub urmărire penale a învinuitului Zlotea Mihail din 22 octombrie 2015 și de suspendare a urmăririi penale din aceeași dată precum și ordonanța procurorului ierarhic superior care a respins plângerea avocatului.

Deși plângerea a fost admisă la 02 martie 2016, a susținut că, examinarea s-a desfășurat o perioadă ce depășește 26 zile, adică peste termenul legal de 10 zile, indicat la art. 313 alin. (4) al Codului de procedură penală.

A indicat că, în conținutul încheierii emise, instanța de judecată a reținut că, Procuratura și organul de urmărire penală, nu s-au conformat încheierii Judecătoriei Botanica din 18 iunie 2015, fiind efectuată doar o singură acțiune procesuală, nefiind lichidate lacunele stabilite într-o hotărâre judecătorească definitivă.

Consecvent, a semnalat că, la 21 iunie 2016 a fost depusă la Judecătoria Botanica mun. Chișinău, o cerere de accelerare a urmăririi penale pe cauza nr. XXXXX, constatându-se astfel încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale, mai bine de 5 ani, stabilindu-se data de 05 august 2016, până la care Procuratura ar fi trebuit să emită o decizie pe acest caz, nu înainte de realizarea tuturor măsurilor necesare pentru cercetarea completă și obiectivă a cauzei penale. Contrar acestei hotărâri, a menționat că, la data de 16 decembrie 2016 a fost emisă o altă ordonanță prin care repetat s-a dispus scoaterea de sub urmărire a lui Zlotea Mihail și suspendarea urmăririi penale.

La 16 decembrie 2016 Procuratura sect. Botanica, mun. Chișinău prin ordonanță a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Zlotea Mihail și suspendarea urmăririi penale. Constată astfel că, plângerea apărătorului a fost examinată într-un termen ce depășește cu aproximativ două luni termenul de 10 zile, prevăzut la art. 313 Codul de procedură penală, din motive neimputabile părții vătămate.

A susținut că, la emiterea încheierii din 29 mai 2019, judecătorul de instrucție a reținut următoarele, „ procurorul precum și organul de urmărire penală, nu s-au conformat pe deplin indicațiilor Încheierii judecătorului de instrucție din 02 martie 2016, deoarece după emiterea hotărârii a fost efectuată doar o singură acțiune procesuală și anume, expertiza judiciară și astfel, în cadrul procesului penal nu au fost lichidate lacunele stabilite printr-o hotărâre judecătorească definitivă, nu a fost realizat scopul procesului penal și nu au fost stabilite circumstanțele în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală.

Potrivit încheierii din 29 mai 2017, Procuratura nu se conformează hotărârilor instanței de judecată, încălcând în așa mod accesul la justiție.

A mai menționat că, deși Procuratura a depus recurs împotriva încheierii din 29 mai 2017, la data de 02 august 2017, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea de recurs depusă împotriva încheierii din 29 mai 2017a Judecătoriei Chișinău, sediul Central.

Totodată, a remarcat că, termenul urmăririi penale în cauza penală nr. XXXXX a fost prelungit de nenumărate ori. Drept temei pentru aceste prelungiri se invoca faptul precum că, este necesar de efectuat acțiuni de urmărire penală și anume de identificat persoanele care au comis infracțiunea dată și ai recunoaște în calitate de bănuți, de audiat referitor la cazul dat.

De asemenea, a indicat că, drept temei de prelungire a termenului urmăririi penale în baza ordonanțelor din 25 iulie 2011, 22 august 2011 și 23 septembrie 2011 a servit argumentul „de efectuat o serie de acțiuni de urmărire penală și anume de audiat partea vătămată,.. La fel, a indicat că alt temei de prelungire de nenumărate ori termenul urmăririi penale în baza ordonanței procurorului era necesitatea numirii expertizei merceologice.

Totodată, a specificat că, alt temei pentru care la fel de nenumărate ori a fost prelungit termenul urmăririi penale a servit argumentul privind necesitatea stabilirii factorilor de decizie a SRL „Mavnis Com”, de stabilit locul aflării cet. Mangir

Margareta și alte acțiuni de urmărire penală. Un alt temei pentru prelungirea termenului urmăririi penale, în alte perioade, a servit același argument, necesitatea efectuării mai multor acțiuni de urmărire penală.

A precizat că, pe parcursul efectuării urmăririi penale au fost emise mai multe încheieri ale judecătorului de instrucție, și anume la 18 iunie 2015, 02 martie 2016 și 29 mai 2017 prin care ordonanțele procurorului de scoatere de sub urmărire penală și suspendare a urmăririi penale din 27 februarie 2015, 22 octombrie 2015 și respectiv 16 decembrie 2017, au fost anulate ca fiind ilegale și neîntemeiate.

Consideră că, judecătorii de instrucție au constatat că a fost îngrădit dreptul de acces la justiție al reclamantului, menționând că, în încheierea din 02 martie 2016, s-a constatat că, omisiunile admise în efectuarea urmăririi penale, constatate prin încheierea din 18 iunie 2015, nu au fost înlăturate.

Astfel, a semnalat că, prin încheierea judecătorului de instrucție din 29 mai 2017, s-a constatat că, omisiunile admise în efectuarea urmăririi penale, constatate în încheierea din 02 martie 2016 nu au fost înlăturate de organul de urmărire penală.

Apreciază că, încetineala cu care s-a desfășurat urmărirea penală, este imputabilă Procuraturii, întrucât a ales să nu se conformeze încheierilor instanțelor de judecată și nu au lichidat încălcările constatate de către judecătorii de instrucție.

A mai evidențiat că, la data de 14 noiembrie 2017, procurorul Taisia Gonciar, repetat a emis ordonanța privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Zlotea Mihail și iarăși cu suspendarea urmăririi penale pe cauza penală 2010428030.

Opinează că, de această dată, procurorul de caz a copiat declarațiile martorilor, deși în ordonanța din 16 decembrie 2016 doar a enumerat martorii care au fost audiați, iar în ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 14 noiembrie 2017, procurorul face referire la concluziile a două rapoarte de expertiză, însă nu motivează relevanța și concludența acestora în cauza penală dată.

Astfel, a precizat că, în conținutul ordonanței, procurorul a menționat că, „la moment nu este posibil de a răspunde la întrebarea dacă a fost textul din chitanța nr.105 scris de Azimov Amon, Zlotea Mihail sau Zlotea Serghei, deoarece este nevoie de mostre suplimentare” iar în final a menționat „... posibilitățile acumulării probelor suplimentare au fost epuizate”. În opinia reclamantului, aceasta este o constatare care nu este veridică, deoarece procurorul nu indică de ce este imposibil de prezentat mostre suplimentare.

Consideră reclamatul că, procurorul de caz se contrazice, întrucât pe de o parte indică că pentru a oferi răspunsuri cui aparține scrisul din chitanță este nevoie de mostre suplimentare iar pe de altă parte concluzionează că toate măsurile în vederea obținerii probelor suplimentare au fost întreprinse.

În context, a indicat asupra prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, potrivit căroră, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.

A menționat că, copia ordonanței din 14 noiembrie 2017 a fost expediată în adresa apărătorului prin scrisoarea din 04 decembrie 2017. Ștampila serviciului

poștal aplicată pe plic este datată cu 05 decembrie 2017, astfel încât, copia ordonanței din 14 noiembrie 2017 a fost recepționată la 05 decembrie 2017, considerând astfel că, termenul adresării cu prezenta acțiune în instanța de judecată, a fost respectat.

În context a arătat asupra prevederilor art. 20 alin.(4) al Codului de procedură penală în conformitate cu care, respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror.

În acest sens, ÎCS „Fim-Construction” SRL consideră că, în cadrul urmăririi penale, s-a încălcat dreptul său la respectarea termenului rezonabil al urmăririi penale, având în vedere că, urmărirea penală a durat aproximativ opt ani și nouă luni, fiind astfel violat art. 20 din Codul de procedură penală, art. 6 § 1 din CEDO, coroborat cu art. 13 al Convenției, opinând că, ÎCS „Fim-Construction” SRL nu a dispus de un recurs efectiv asupra acestui termen.

De asemenea, a menționat că, Curtea Europeană a statuat că, atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubire, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. În acest context a susținut că, la data de 19 octombrie 2011 prin ordonanța OUP, în cadrul cauzei penale nr. XXXXX Mazo Prisco, administrator al ÎCS „Fim-Construction” SRL a fost recunoscut în calitate de parte civilă. Respectiv, prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, se are în vedere nu doar condamnarea penală a autorului infracțiunii ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit.

Rezultă în opinia reclamantului că, de la constituirea ca parte civilă până la încheierea acestei proceduri penale, aspectul civil a rămas strâns legat de desfășurarea procedurii penale.

În consecință, a susținut că, perioada care trebuie luată în calcul pentru aprecierea termenului rezonabil al urmăririi penale este de aproximativ opt ani.

Astfel, pretinde reclamantul violarea dreptului la proprietate prin prisma art.1 al Protocolului nr.1 la Convenție ca urmare a unor deficiențe serioase ale urmăririi penale, inițiate în baza plângerii sale, privind sustragerea de bunuri și a omisiunii autorităților responsabile în realizarea obligației pozitive în vederea desfășurării unei anchete eficiente și prompte. În contextul dat, a remarcat că, Curtea Europeană a reiterat că, durata rezonabilă a procedurilor trebuie să fie evaluată în limita circumstanțelor cauzei și a următoarelor criterii: comportamentul reclamantului și a autorităților relevante, complexitatea cauzei și ceia ce era important pentru reclamant.

În drept și-a întemeiat acțiunea în baza Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, art. 6 par.1 CEDO, art.1 Protocolul 1 CEDO.

A solicitat SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, constatarea încălcării dreptului la un termen rezonabil de examinare al procesului penal prevăzut la art. 6 par.1 CEDO de către statul Republica Moldova în cadrul dosarului penal nr. XXXXX, încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul SRL „Fim Construction” a sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, sumei de 500 000 de euro, cu titlu de prejudiciului material suportat prin comiterea infracțiunii.

Prin hotărârea din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat faptul încălcării dreptului SRL „Fim

Construction” la un termen rezonabil al procesului prevăzut la art. 6 par. 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale în cadrul dosarului penal 2010428030. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul SRL „Fim Construction” prejudiciul moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale în cadrul dosarului XXXXX în sumă de 25 000 de lei.

În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 05 august 2019, Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat, solicitând casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

La data de 21 august 2019, SRL „Fim Construction”, prin intermediul avocatului Digore Eduard, a declarat apel nemotivat, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

La data de 04 decembrie 2019, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a depus cerere de apel motivat.

La data de 09 decembrie 2019, Ministerul Justiției a depus cerere de apel motivat.

Prin încheierea din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost încetată procedura în apel inițiată la cererea de apel depusă de SRL „Fim Construction”, prin intermediul avocatului Digore Eduard, împotriva hotărârii din 25 iulie 2019, a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motiv că apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen.

Prin decizia din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției, casată hotărârea din 25 iulie 2019, a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și emisă o nouă hotărâre, prin care cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Fim Construction” împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 16 martie 2020, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a declarat recurs împotriva încheierii din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia și casarea încheierii contestate cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia din 03 iunie 2020 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a fost casată încheierea din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău la faza primirii apelului.

La 17 aprilie 2020, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sau trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece aceasta este emisă cu încălcarea normelor de drept material, aprecierea arbitrară a probelor și cu depășirea vădită a limitelor judecării apelului. Or, instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile art. 2 al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea

dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, prin respingerea integrală a acțiunii din motivul neînaintării acțiunii civile de către partea vătămată SRL „Fim Construction”, deoarece acesta nu impune obligația constituirii în calitate de parte civilă. Momentul constituirii în calitate de parte civilă servește la calcularea termenului rezonabil al urmăririi penale.

A susținut că, instanța de apel, prin decizia contestată, eronat a stabilit că în cadrul urmăririi penale SRL „Fim Construction” ar fi avut doar calitatea de parte vătămată or, această constatare este în contradicție cu materialele cauzei, deoarece, prin ordonanța din 19 octombrie 2011, SRL „Fim Construction”, în temeiul art. 61 Codul de procedură penală a fost recunoscută în calitate de parte vătămată și civilă.

Totodată, instanța de apel contrar prevederilor art. 373 Codul de procedură civilă, la examinarea cauzei în apel, din oficiu a invocat lipsa calității de parte civilă în calitate de temei de casare a hotărârii primei instanțe, expunându-se asupra unor circumstanțe care nu au fost criticate în cererea de apel, astfel depășind limitele judecării apelului depus de Ministerul Justiției.

Astfel, a considerat că la caz, apare incontestabil problema aplicării eronate și neaplicării normelor de drept material precum și neelucidarea pe deplin a circumstanțelor importante ale cauzei.

Prin notificarea din 20 august 2020 Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului copia recursului și l-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 23 august 2020 Ministerul Justiției a recepționat copia recursului depus de SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard.

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost emisă la 18 februarie 2020.

Curtea de Apel Chișinău a expediat părților copia deciziei la 11 martie 2020, fapt confirmat prin scrisoarea anexată la dosar (f.d. 153, vol. II).

În circumstanțele date, recursul declarat de SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, la 17 aprilie 2020, este depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 07 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În cadrul examinării cauzei s-a stabilit că la 06 august 2018, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Generale prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la un termen rezonabil de examinare a procesului penal, încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 500 000 de euro, cu titlu de prejudiciului material.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii, fiind constatat faptul încălcării dreptului SRL „Fim Construction” la un termen rezonabil al procesului prevăzut la art. 6 par. 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale în cadrul dosarului penal 2010428030. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul SRL „Fim Construction” prejudiciul moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale în cadrul dosarului XXXXX în sumă de 25 000 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 05 august 2019, Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat, solicitând casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

La data de 21 august 2019, SRL „Fim Construction”, prin intermediul avocatului Digore Eduard, a declarat apel nemotivat, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

La data de 04 decembrie 2019, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a depus cerere de apel motivat.

La data de 09 decembrie 2019, Ministerul Justiției a depus cerere de apel motivat.

Prin încheierea din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost încetată procedura în apel inițiată la cererea de apel depusă de SRL „Fim Construction”, prin intermediul avocatului Digore Eduard, împotriva hotărârii din 25 iulie 2019, a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motiv că apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen.

Prin decizia din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției, casată hotărârea din 25 iulie 2019, a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și emisă o nouă hotărâre, prin care cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Fim Construction” împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Generale cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 16 martie 2020, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a declarat recurs împotriva încheierii din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia și casarea încheierii contestate cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia din 03 iunie 2020 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a fost casată încheierea din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău la faza primirii apelului.

La 17 aprilie 2020, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sau trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Reieșind din cele expuse și dat fiind faptul că în cauza dată Curtea Supremă de Justiție a emis decizia din 03 iunie 2020, prin care a fost casată încheierea din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău la faza primirii apelului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că SRL „Fim Construction” nu i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că recurentul nu a reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considera necesare în vederea apărării punctului său de vedere (cauza Bliicher vs. Republica Cehă, hotărârea din 11 ianuarie 2005, cauza Cârmei Saliba vs. Malta, hotărârea din 29 noiembrie 2016, § 65).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în

principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson vs. Olanda, hotărârea din 26 martie 1996).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

Astfel, pornind de la faptul că eroarea admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SRL „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard, de a casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să verifice și circumstanțele cauzei în partea ce țin de argumentele invocate de recurent, probele, obiecțiile acestuia în raport cu pretențiile sale și obiecțiile părții oponente, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO. Procesul echitabil presupune asigurarea, garantarea și respectarea principiilor contradictorialității, egalității armelor în proces.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim Construction”, reprezentată de avocatul Digore Eduard.

Se casează decizia din 18 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Fim Construction” împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Generale cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat